

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-57>

УДК 330.341.1:332.14:658.11

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ІНІЦІАТИВ НА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

IMPACT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURIAL INITIATIVES ON ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC SECURITY OF INVESTMENTS IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Линдюк Андрій Олександрович

кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет природокористування
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9940-8991>

Lyndyuk Andriy

Lviv National Environmental University

У статті досліджено вплив інноваційних підприємницьких ініціатив на організаційно-економічне забезпечення інвестицій у територіальних громадах України. Акцентовано увагу на зростанні ролі інновацій як важливого чинника розвитку місцевої економіки, зокрема через формування сприятливого інвестиційного клімату. Визначено ключові проблеми, що стримують реалізацію інноваційного потенціалу громад, серед яких недостатня інтеграція інноваційних механізмів у стратегічне управління, фрагментарність заходів підтримки бізнесу, низький рівень координації між стейкхолдерами та обмеженість доступу до фінансування. Запропоновано концептуальну модель «інноваційної екосистеми». Обґрунтовано значення цифрових технологій для забезпечення прозорості та ефективності управління інвестиціями. Сформовано циклічну модель інноваційного розвитку. Доведено, що впровадження інноваційних підприємницьких ініціатив значно підвищує конкурентоспроможність громади та забезпечує залучення довгострокових інвестицій.

Ключові слова: інноваційні підприємницькі ініціативи, територіальні громади, інвестиції, інвестиційна привабливість, інноваційний розвиток, бізнес-екосистема, кластери.

The article examines the impact of innovative entrepreneurial initiatives on the organizational and economic support of investments in territorial communities of Ukraine. The relevance of the topic is due to the need to form an effective innovative ecosystem that would ensure sustainable economic growth of communities in modern conditions of global challenges and decentralization. It is determined that innovative entrepreneurial initiatives are able to transform traditional business models, contributing to the creation of new economic clusters, increasing employment and social development. The study analyzes the barriers that hinder the development of innovative entrepreneurship at the local level, in particular, the fragmentation of support measures, limited access to financing and the lack of an integrated development policy. A conceptual model of an innovative ecosystem is proposed, based on the integration of business incubators, clusters, startup accelerators and public-private partnership mechanisms. The importance of modern digital technologies, such as geographic information systems and CRM platforms, in increasing the transparency of investment management and optimizing communication between stakeholders is considered. Particular attention is paid to the development of a cyclical model of innovation processes, which includes the stages of idea generation, testing, scaling and effectiveness assessment, which ensures adaptation to changes and continuous improvement. The article substantiates that the activation of innovative entrepreneurship is a significant factor in the formation of the investment attractiveness of a community. It is determined that the integration of innovative practices allows you to increase the volume of investment flows, expand opportunities for long-term development of local business and create appropriate conditions for social and economic growth. Practical recommendations are proposed for local governments and business structures on stimulating innovation, forming an "innovation culture" and improving mechanisms for attracting investment in territorial communities. The research materials can be used for further scientific developments and practical implementation in strategies for sustainable community development.

Keywords: innovative entrepreneurial initiatives, territorial communities, investments, investment attractiveness, innovative development, business ecosystem, clusters.

Постановка проблеми. Сучасні реалії розвитку територіальних громад України зумовлюють потребу пошуку нових підходів до формування організаційно-економічного середовища, що спроможне залучати та ефективно використовувати інвестиції. У контексті глобальних викликів, пов'язаних зі швидкими технологічними змінами та посиленням міжрегіональної конкуренції, активізація інноваційної складової стає однією з провідних стратегій посилення конкурентоспроможності місцевої економіки. Водночас інноваційні підприємницькі ініціативи, які виникають у громадах, здатні забезпечити стрімкий перехід від традиційних методів господарювання до моделей розвитку, які орієнтовані на створення креативних кластерів, високотехнологічних виробництв і соціально значущих проєктів.

Незважаючи на значну увагу до інноваційності як важливої передумови економічного зростання, досі залишаються питання щодо організаційно-економічних механізмів, які б забезпечували ефективно залучення інвестицій через підтримку та розвиток інноваційних стартапів, технологічних підприємств і креативних галузей. Часто інвестиційний потенціал територіальних громад реалізується лише частково, через фрагментарність і розрізненість заходів, спрямованих на стимулювання інноваційного підприємництва. Брак узгодженої політики та дієвих інструментів на місцевому рівні може спричинити неефективне використання людських, фінансових і матеріальних ресурсів, що може гальмувати розвиток громади загалом.

Тому виникає проблема пошуку належної методології та практичних підходів до формування сприятливої системи, за якої інноваційні ініціативи мають чітку підтримку з боку місцевої влади, фінансових установ, бізнесових і громадських структур. У цій площині значної ваги набувають питання взаємодії між ключовими стейкхолдерами, узгодження програм розвитку, запровадження механізмів публічно-приватного партнерства, а також формування ринково привабливих пропозицій для інвесторів. Крім того, недостатньо дослідженим залишається вплив інноваційної активності підприємницького сектора на якісне вдосконалення організаційно-економічного забезпечення інвестицій.

Таким чином, постає потреба комплексного аналізу впливу інноваційних підприємницьких ініціатив на формування привабливого інвестиційного клімату та визначення тих механізмів,

які сприятимуть системному залученню капіталів, зокрема в контексті децентралізованого управління. Розв'язання окресленої проблеми вимагає міждисциплінарного підходу, що поєднує напрацювання з теорії інновацій, підприємництва, фінансів, регіональної економіки й соціального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження інноваційних підходів у підприємницькій діяльності територіальних громад базується на міждисциплінарних засадах, що охоплюють економічну теорію інвестицій, інновацій, регіональну економіку та теорію підприємництва. Значна кількість робіт присвячена вивченню інвестиційного забезпечення та факторів, які стимулюють інноваційний розвиток на місцевому рівні. Зокрема, Гудима Р., Кахович О., Кравчук В., Науменкова С. [1] та Кундеус О. [2] наголошують, що процес формування сприятливого інвестиційного клімату на регіональному рівні безпосередньо пов'язаний із здатністю підприємницьких структур впроваджувати інновації.

Баланюк І. Ф. та Іваночко Б. Р. [3] у своїх дослідженнях доводять, що в умовах економічної кризи та бюджетного дефіциту територіальних громад необхідно забезпечувати залучення інвестицій в розвиток бізнесу на основі маркетингової стратегії як спільної діяльності органів місцевого самоврядування та громадськості. Обґрунтування особливостей інноваційно-інвестиційного забезпечення сталого розвитку територій в умовах здійснення адміністративно-територіальної реформи здійснили Жмайлов В. М. та Рижикова Н. І. [4]. Разом із тим, низка вітчизняних досліджень, серед яких праці Гапак Н. М. [5], Горик В. П. [6], Жаліло Я. А. [7] та інших зосереджуються на специфіці трансформаційних процесів, що відбуваються в українських громадах в умовах децентралізації. При тому акцент робиться на інституційній спроможності місцевих органів влади створювати сприятливі умови для інноваційного розвитку та залучення капіталу.

Водночас у науковій літературі залишаються дискусійними питання, пов'язані з формуванням комплексних механізмів підтримки інноваційних ініціатив на рівні громад та оцінки їх впливу на інвестиційну привабливість. Таким чином, існуючі праці підтверджують високий потенціал інноваційних підприємницьких ініціатив у підвищенні інвестиційної привабливості громад, проте ж необхідність у більш цілісному аналізі організаційно-еко-

номічного механізму, який би інтегрував можливість інноваційних технологій і фінансово-управлінські інструменти на місцевому рівні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення та наукове обґрунтування механізмів за допомогою яких інноваційні підприємницькі ініціативи впливають на організаційно-економічне забезпечення інвестицій у територіальних громадах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливості організаційно-економічного забезпечення інвестицій, які орієнтовані на розвиток місцевого бізнес-середовища, потребують належного узгодження стратегічних пріоритетів територіальних громад, методів залучення ресурсів і формування інноваційної екосистеми. При тому під інноваційною екосистемою розуміють «сукупність організаційних, структурних і функціональних інституцій та їх відносин, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань та технологій, що визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу та забезпечують розвиток інноваційної діяльності як на рівні підприємства, так і на рівні регіону і країни загалом за принципами самоорганізації» [8].

В умовах децентралізаційних перетворень в Україні значно зросла роль територіальних громад як осередків генерування та впровадження інновацій. При тому інноваційний розвиток на місцевому рівні стає можливим завдяки залученню додаткових ресурсів через грантові й інвестиційні механізми, створенню інституцій підтримки (бізнес-інкубаторів, акселераторів, кластерних ініціатив), а також формуванню сприятливого нормативно-правового поля [9]. Водночас достатньо важливим є формування «інноваційної культури» серед місцевих підприємців, яка передбачає готовність до ризику, пошук специфічних рішень і постійне вдосконалення технологій.

Інноваційний розвиток підприємництва на місцевому рівні, на нашу думку, доцільно визначити як комплексний процес генерування і постійного вдосконалення нововведень (технологічних, інституційних, управлінських, соціальних), котрі завдяки залученню та координації місцевих ресурсів і партнерств забезпечують економічне зростання та підвищення добробуту жителів територіальної громади. Цей розвиток є ключовим елементом сучасної стратегії сталого розвитку. Успішна реалізація інноваційних процесів вимагає

системного підходу, який враховує специфіку, наявні ресурси та потреби громади. Одним із найбільш ефективних інструментів для забезпечення такого розвитку є циклічна модель інноваційних процесів, яка дозволяє послідовно й інтегровано реалізовувати інноваційні підприємницькі ініціативи, забезпечуючи їх адаптивність і стійкість.

Запропонована на рис. 1 модель відображає системний підхід до впровадження інновацій у територіальних громадах, акцентуючи увагу на їх повторюваності, послідовності та взаємозв'язку. Вона включає кілька етапів, які утворюють замкнений цикл, забезпечуючи безперервне вдосконалення процесів і адаптацію до змінюваних умов. Ключовою перевагою цієї моделі є її здатність забезпечувати зворотний зв'язок на кожному етапі, що дозволяє оперативно реагувати на виклики та вдосконалювати процеси.

Окреслюючи вплив інноваційних ініціатив на залучення капіталів, насамперед слід зважати на роль системної взаємодії між місцевою владою, підприємцями, науководослідними установами та фінансовими інституціями [10]. В основі цієї взаємодії лежить концепція «інноваційної екосистеми», яка передбачає формування мережі кластерів чи спеціалізованих бізнес-інкубаторів, що сприяють прискореній комерціалізації нових ідей. Територіальні громади, які підтримують таку модель, суттєво підвищують шанси на появу нових стартапів і пришвидшене розгортання високотехнологічних секторів.

Наявність інноваційно орієнтованого сектору малого та середнього бізнесу у громаді часто є каталізатором у залученні довгострокових інвесторів, які більш схильні спрямовувати ресурси в ті напрями у яких вбачають перспективу появи нових продуктів, послуг і технологій.

Організаційно-економічні чинники, що забезпечують інвестиції, слід розглядати не лише як ресурсну базу, а й як механізми внутрішньої взаємодії. Зокрема, йдеться про створення постійно діючої платформи для комунікацій між різними суб'єктами:

- представниками місцевого самоврядування,
- бізнес-асоціаціями,
- громадськими ініціативами,
- освітніми та науководослідними установами.

Ключовим фактором, який здатний підвищити ефективність таких платформ є:

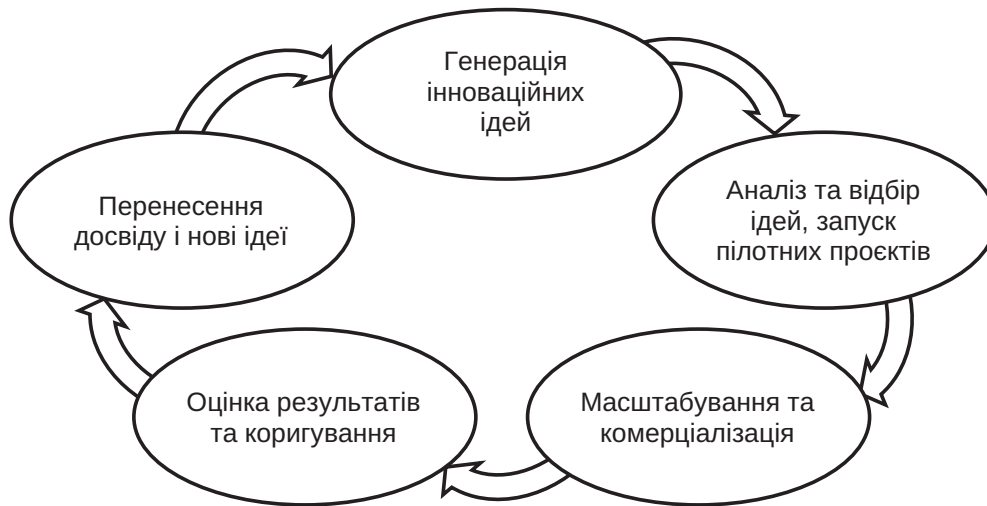

Рис. 1. Циклічний механізм еволюції інноваційних ідей у територіальній громаді

Джерело: власне узагальнення автора

- впровадження сучасних цифрових технологій – геоінформаційних систем для відстеження вільних ділянок;

- електронних ресурсів для прозорого оформлення інвестиційних проєктів;

- CRM-систем для підтримки контактів з інвесторами.

Окремим аспектом, що впливає на організаційно-економічне забезпечення інвестицій через призму інноваційного підприємництва, є формування кластерних структур. Зокрема, територіальні громади, які успішно організують кластери, зазвичай стають більш помітними для донорів, приватних фондів та іноземних інвесторів, оскільки демонструють вищий рівень розвитку людського капіталу, постійну взаємодію ключових стейкхолдерів і здатність до масштабування інновацій.

Важливо наголосити, що інноваційні підприємницькі ініціативи часто потребують не тільки фінансових вливань, а й збалансованого інституційного середовища. Не менш важливим є здатність громади запроваджувати механізми управління ризиками, зокрема, через забезпечення гарантій для інвесторів або через створення спільних страхових і лізингових фондів, які пом'якшують імовірність втрат у випадку невдалих інноваційних проєктів. У світовій практиці поширеною є модель фондів спільного інвестування або фандрейзингу, як інноваційного підходу за допомогою якого територіальна громада може реалізувати актуальні проєкти [11].

Вплив інноваційних підприємницьких ініціатив на організаційно-економічне забезпечення інвестицій обумовлюється синергією між:

- розвитком локальних інститутів підтримки (бізнес-інкубатори, стартап-акселератори, коворкінги, кластери);

- активною публічною політикою (податкові пільги, програми кредитування, конкурси стартапів);

- відкритою взаємодією між стейкхолдерами (місцева влада, бізнес, науковці, громадські ініціативи).

Загальний аналіз свідчить, що за допомогою інноваційних підходів у підприємницькій діяльності можна істотно розширити коло потенційних інвесторів і поліпшити соціально-економічний розвиток територіальних громад у довгостроковій перспективі.

Висновки. Таким чином, інноваційні підприємницькі ініціативи виступають вагомим чинником формування сприятливого інвестиційного клімату в територіальних громадах. Впровадження високотехнологічних і творчих практик, з одного боку, підвищує конкурентоспроможність місцевого бізнесу, а з іншого – посилює зацікавленість зовнішніх та внутрішніх інвесторів у реалізації проєктів на базі громади. Ефективне організаційно-економічне забезпечення таких процесів полягає в запровадженні інтегрованої системи управління, що охоплює створення належних умов для розвитку інновацій та стимулювання інвестиційних потоків у територіальні громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гудима, Р. Р., Кахович, О. О., Кравчук, В. С., & Науменкова, С. В. (2012). Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку економіки регіону на основі інновацій. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/03\(62\)2012/3_12_20.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/03(62)2012/3_12_20.pdf)
2. Кундеус О. М. Інвестиційне забезпечення діяльності підприємств на інноваційній основі. *Інноваційна економіка*. 2007. 4. С. 148–155.
3. Баланиук, І. Ф., & Іваночко, Б. Р. (2023). Заходи по залученню інвестицій в розвиток бізнесу територіальних громад на основі маркетингової стратегії. *Інноваційна економіка*, (1-2023), 45–51.
4. Жмайлов, В. М., & Рижикова, Н. І. (2017). Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого розвитку сільських територій. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*, (5), 75–78.
5. Гапак Н. М. Економічний розвиток громади: інституційний підхід. *Глобальні та національні проблеми економіки – електронне наукове фахове видання*. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомилинського, 2015. 8.
6. Горин В. П. Проблеми застосування бюджету участі у стимулюванні розвитку територіальних громад. *Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів і права в умовах сучасних викликів: матер. Міжнар. наук.-практ. конф.* (11 жовт. 2022 р.). Полтава, 2022. С. 38–40.
7. Жаліло, Я. (2019). Децентралізація влади як інституційний чинник системної трансформації економіки. *Вісник соціально-економічних досліджень*, (1 (69)), 69–82.
8. Федулова Л.І., Марченко О.С. Інноваційні екосистеми: сутність та методологічні засади формування. *Економічна теорія та право*. 2015. 2(21).
9. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів. *Постанова Кабінету Міністрів України №816 від 4 серпня 2023 р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>
10. Porter, M. E. (1998). Clusters and competition. On competition, 7, 91.
11. Овсянюк-Бердадіна, О. Ф. (2016). Перспективи використання фандрайзингу для розвитку об'єднаних територіальних громад. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*, (21 (2)), 34–37.

REFERENCES:

1. Hudyma, R. R., Kakhovych, O. O., Kravchuk, V. S., & Naumenkova, S. V. (2012). Investytsiine zabezpechennia konkurentospromozhnoho rozvytku ekonomiky rehionu na osnovi innovatsii [Investment support for the competitive development of the regional economy based on innovation]. Available at: [http://zt.knute.edu.ua/files/2012/03\(62\)2012/3_12_20.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2012/03(62)2012/3_12_20.pdf). (in Ukrainian)
2. Kundeus, O. M. (2007). Investytsiine zabezpechennia diialnosti pidpriemstv na innovatsiini osnovi [Investment support for enterprises' activities on an innovative basis]. *Innovatsiina Ekonomika – Innovative Economy*, no. 4, pp. 148–155. (in Ukrainian)
3. Balaniuk, I. F., & Ivanochko, B. R. (2023). Zakhody po zaluchennyu investytsii v rozvytok biznesu terytorialnykh hromad na osnovi marketynhovoï stratehii [Measures to attract investment in business development of territorial communities based on a marketing strategy]. *Innovatsiina Ekonomika – Innovative Economy*, no. 1-2023, pp. 45–51. (in Ukrainian)
4. Zhmailov, V. M., & Ryzhykova, N. I. (2017). Innovatsiino-investytsiine zabezpechennia staloho rozvytku sil'skykh terytorii [Innovation and investment support for sustainable development of rural areas]. *Sotsialno-Ekonomichni Problemy Suchasnoho Periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, no. 5, pp. 75–78. (in Ukrainian)
5. Hapak, N. M. (2015). Ekonomichni rozvytok hromady: instytutsiinyi pidkhid [Economic development of the community: an institutional approach]. *Hlobalni ta Natsionalni Problemy Ekonomiky – Global and National Problems of Economy*, Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlynsky, no. 8. (in Ukrainian)
6. Horyn, V. P. (2022). Problemy zastosuvannia biudzhetu uchasti u stymuliuванні rozvytku terytorialnykh hromad [Problems of using participatory budgeting in stimulating the development of territorial communities]. *In Aktualni Problemy Ekonomiky, Obliku, Finansiv i Prava v Umovakh Suchasnykh Vyklykiv – Actual Problems of Economics, Accounting, Finance, and Law under Modern Challenges* (Poltava, October 11, 2022), pp. 38–40. (in Ukrainian)
7. Zhalilo, Y. (2019). Detsentralizatsiia vlady yak instytutsiinyi chynnyk systemnoi transformatsii ekonomiky [Decentralization of power as an institutional factor in systemic transformation of the economy]. *Visnyk Sotsialno-Ekonomichnykh Doslidzhen – Bulletin of Socio-Economic Studies*, no. 1(69), pp. 69–82. (in Ukrainian)

8. Fedulova, L. I., & Marchenko, O. S. (2015). Innovatsiini ekosystemy: sutnist ta metodolohichni zasady formuvannia [Innovative ecosystems: Essence and methodological principles of formation]. *Ekonomichna Teoriia ta Pravo – Economic Theory and Law*, vol. 2(21). (in Ukrainian)
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2023). Deiaki pytannia rozroblennia rehionalnykh stratehii rozvytku i planiv zakhodiv z yikh realizatsii ta provedennia monitorynhu realizatsii zaznachenykh stratehii i planiv zakhodiv [Some issues of developing regional development strategies and action plans for their implementation and monitoring]. *Postanova №816 vid 4 serpnia 2023 r.* Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>. (in Ukrainian)
10. Porter, M. E. (1998). Clusters and competition. *On Competition*, vol. 7, pp. 91.
11. Ovsianiuk-Berdadina, O. F. (2016). Perspektyvy vykorystannia fandraizynhu dlia rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad [Prospects for the use of fundraising for the development of united territorial communities]. *Naukovyi Visnyk Khersonskoho Derzhavnoho Universytetu. Ser.: Ekonomichni Nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Ser.: Economic Sciences*, no. 21(2), pp. 34–37. (in Ukrainian)